

Juridisk utredning av frågor rörande hantering av matavfall och klosettatten inom verksamhetsområde – sammanfattning från workshop

Datum: 18 oktober 2017, kl 13-17

Sorterande avloppssystem inom verksamhetsområde, där separat insamling av klosettatten och kvarnat matavfall tillämpas som metod för uppströms källsortering av växtnäringsrikt avloppsvatten, anläggs/planeras att anläggas i flera nybyggnadsområden i Europa för närvarande. I Sverige byggs första etappen i Helsingborgs H+ med separat uppsamling av klosettatten och kvarnat matavfall. I omvandlingsområdet Munga i Västerås byggs ledningsnät för separat insamling av klosettatten och BDT-vatten. Möjligheter för separat insamling av kvarnat matavfall och klosettatten utreds för närvarande i Stockholm för kommande etapper i Norra Djurgårdsstaden. Stockholm Stad, Mälarenergi och NSVA är tre av 18 parter som samarbetar inom det Vinnova-finansierade projektet MACRO (MAT i Cirkulära RObusta system, MACRO, www.macrosystem.se) för att ta fram ny kunskap och stöd för införande av sorterande avloppssystem i Sverige. Inom MACRO-projektet har Agnes Advokatbyrå genomfört en juridisk utredning av frågor rörande hantering av matavfall och klosettatten inom verksamhetsområde. Resultaten från utredningen, som finns tillgängliga på projektets hemsida¹, presenterades för MACROs parter, samt särskilt inbjudna experter, vid en workshop i Stockholm den 18 oktober 2017.

Det kan konstateras att ingen av berörda lagstiftningar LAV, PBL eller MB är skrivna med sorterande avloppssystem (där klosettatten och kvarnat matavfall avleds tillsammans eller i separata rör) i åtanke. Följande kan konstateras för de olika lagarna i relation till sorterande avloppssystem för klosettatten och kvarnat matavfall:

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV)

Lagen om Allmänna Vattentjänster, LAV, har ett snävare tillämpningsområde än MB och när LAV kan anses tillämplig för aktuella flöden utgör ABVA ett relativt kraftfullt styrmedel i relation till fastighetsägaren för att styra systemutformning på fastighetsägarens sida om förbindelsepunkten via funktionskrav i nybebyggelse. Dock fungerar inte taxan enligt LAV som styrmedel för hållbara lösningar på samma sätt som MB tillåter att avfallstaxan används för att styra mot högre grad av kretslopp och utsortering.

Förslag från gruppen: Tydligare styrmedel genom LAV vore önskvärda, exempelvis genom att krav kan ställas på fastighetsägare utifrån miljömässiga aspekter, samt en möjlighet att genom VA-taxan styra fastighetsägarens val mot hållbarare avloppslösningar.

Miljöbalken (MB)

Miljöbalkens avfallsbestämmelser ger utrymme för krav mot enskilda i fråga om hantering av avfall men det råder stor osäkerhet rörande hur långtgående krav som kan ställas och om lagens

¹ Namn på rapporten är Rättsutredning - Juridisk utredning av frågor rörande hantering av matavfall och klosettatten i projekt MACRO.

bemyndiganden är tillräckligt precisa. Det borde dock finnas viss möjlighet att styra avfallshanteringen mot högre grad av kretslopp och utsortering via dessa bemyndiganden genom renhållningsordning såväl som genom taxeutformning. Däremot ger MB inte kommunen bemyndigande att ta ut en anläggningsavgift, utan nödvändiga kapitalkostnader får istället läggas in i avfallstaxan. Då man i nybyggnadsområden i storstäder mer och mer anlägger sopsugar och annan liknande infrastrukturtung avfallshantering, såsom avledning av kvarnat matavfall, innebär avsaknaden av möjlighet att ta ut en anläggningsavgift ett problem för avfallshuvudmännen.

Det saknas reglering av förbindelsepunkt för avfallshantering men däremot ska anges ett hämtställe, som kan ligga utanför fastigheten vilket skulle kunna vara relevant vid ett vakuumsystem. För VA finns möjlighet till avsteg från att placeras förbindelsepunkten i fastighetens omedelbara närhet, vilket exempelvis har diskuterats när det gäller uppsamling av klosettatten gemensamt i tankar.

Förslag från gruppen: Det borde införas ett tydligare bemyndigande som ger möjlighet att ställa krav mot enskilda att installera och underhålla matavfallskvarn samt att källsortera avfall. Miljöbalkens taxebestämmelser bör vidare ändras så att det blir möjligt för avfallshuvudmannen att, via taxan, ta ut en anläggningsavgift där så krävs för infrastrukturtunga insamlingsystem.

Plan- och bygglagen (PBL)

PBL ger möjlighet att ställa krav i samband med detaljplanering och bygglov och då föreskriva om de anordningar som krävs för att säkerställa väsentliga tekniska egenskaper. PBL innehåller tydliga bestämmelser om vilka krav som kan ställas. Ett sådant krav är hushållning med vatten i detaljplan eller områdesbestämmelser genom snålspolande VA-armaturer, se 3 kap 20 § PBF.

Förslag från gruppen: Det bör införas möjligheter till ytterligare krav i PBL relaterat till avfalls- och avloppshantering, såsom möjlighet att ställa krav på tekniska anordningar för utsortering av avfall eller krav på vakuumtoalett.